

KRVNI PRITISAK I TANGA GAĆICE

1.

Imam visok pritisak. Neki đavo bolešljivosti me proganja već nekoliko meseci. Ranije me nije pohodio. Čini mi se da kada ležim na stomaku, utihnut i nepomičan odbrojavam svoje poslednje živuće sekunde. U predelu srca me probadaju neke strelovite i loptaste munje. A onda se smiri.

Pušim dve pakle i malo se krećem. Radim na novom romanu. Inkognito. U stvari ja i ne smem javno da govorim da sam književnik. Unekoliko mi tu ilegalnost olakšava to što radim posao koji ne volim. Kolegijalni podsmesi su delotvorno delovali na samokritičnost sopstvenog jezika. Ponekad ne uspem da se obuzdam, pa ponesen nekim trenutnim zamahom ishitreno obznanim poneke uspehe iz svog tajnog i vešto prikrivenog delovanja na književnoj sceni. Tako mi se nedavno desilo da ozaren i srećan uletim u kancelariju svog šefa. Što mi se inače ne dešava. A ni njemu jer on sa takvima nema šta da razgovara. U ruci sam držao molbu za korišćenje trodnevnog plaćenog odsustva. To je zakonski maksimum. I u tom trenutku je bio maksimum moje ljubavi prema pravu jačeg. Dobio sam poziv za učešće na „Ratkovićevim večerima poezije“ u Bijelom Polju. Dok sam upisivao dugački naziv manifestacije, doboki šefov glas, glas sa приметnim recidivom policijske intonacije u orkestraciji ozbiljnosti, skrenuo mi je pažnju da nije dobro da na taj način formulišem svoju potrebu za trodnevno oslobađanje od plaćene robije.

„Nemoj bre to da pišeš. Ima da se smeju i meni i tebi. I još će da kažu: vidi gde ga ovaj pušta. Piši – zbog porodičnih problema.“

Sopstvenu književnu ilegalu doveo sam do perfekcije pažljivom rekonstrukcijom svake svoje grimase i izgovorene reči. Svaka ilegalna ima svoje demone. Moja ima neke koji doista liče na paranoju ali nije to baš tako paranoično kao što možda liči na prvi pogled. S vremena na vreme, i to najčešće na pijaci, zagriže me neki crvić paranoičnosti ili tako nečeg. Gricka me dok mi govori: "Vidi kako te gledaju. Misle se u sebi: došao književnik da kupi sir, da pokaže komšijama da je on prirodan, narodski i jednostavan čovek."

Bio sam gladan. Kada sam došao kući, legao sam i dva sata spavao dubokim snom. Radio sam na knjizi i taj duboki san je bio dobar znak da će popodnevni i večernji rad biti delotvoran. Bio sam i dalje gladan ali i divlje inspirisan da četvrto poglavlje novog romana dobije pokretačko gorivo. Izgledna je bila opasnost od izniklih klica malodušnosti. Osim gladi, istovrsnu stvaralačku upornost pričinja mi i samoća u ovoj staroj kamenoj kući u blizini starog zatvora u kome su sve priče odavno ispričane. I u njemu, kao i u mnogim ljudima, ostali su samo zidovi da pažljivo osluškuju prizvuk zastarelih podsmeha. Te dve stvari od kojih mnogi umiru, glad i samoća, mene teraju da radim i mislim i što je još nezahvalnije, prinuđen sam da im odam zahvalnost.

Dugo sam tragao za materijalom za svoj prvi roman. Posle dva neuspeha trudio sam se da se opametim i ubedim sebe da i nije tako loše tim trudom obogatiti galeriju palih u borbi za svoje mesto pod suncem.

Čovek koji mi je pomogao da osvetlim buduće odaje romana, naišao je slučajno jednog sumornog kišnog dana. Bila je ponoć u kafani „Urnebes“. Nije mi otkrio svoj identitet. Jedino ime kojim ga mogu oslovljavati, kada se bezvučno oglasi sa materijala koje mi je dao, je Magnezijum Horcijus. "Pseudonim ludaka" bila je prva pomisao na kombinatoriku pomenog smišljanja. Uticaj okolnosti na formiranje ovakvog imena i takve ličnosti je presudan. Ne verujem da nije plod egzibicionizma. Još manje verujem da su ispred njega postavljene situacije bile bezuslovne. Dugo sam se bavio i ne tako starim čovekom, koliko je nestvarnih godina sa njegovog lica poletalo u zagrljaj pogađanja o njihovom broju. Niko ne traži da ga pregazi život čak ni onda kada sam traži đavola, izuzev možda kad izvrši samoubistvo, ali ni tada se ne može ustvrditi da je to upravo život počinio ili njegove posledice, već konačna hrabrost kukavice-dobrovoljnog izgnanika iz pupka prolaznosti koja oprašta svima. Što više razmišljam o njemu više mi se čini da je osećaj pravog izbora za čuvara poverljive, zaboravljene i prašinom pojedene dnevničke zaostavštine, plod ljubavi između istreniranog instinkta begunca i urođenog osećaja za povlačenje nepogrešivih poteza. Umro je u hotelskoj sobi. Ideolog slobode, vitez prevare i tihi saključar svojih dobrih dela pridenuo se smrti između debelih kamenih zidina koje na zemlji svojim drevnim urbanitetom projektuju ulice, trgove i prolaze, a gore na trećem spratu demodiranog hotela, sustižu detinje snove polaskom duše u vedru prozračnost, u kojoj za svakog ima mesta i sasvim dovoljno novog teksta za maskiranje ostavljenih tajni, na korak od nas koji ih tražimo. U toj hotelskoj sobi čudak sa velikim naočarima i šeširod davao se misaonom posmatranju prošlosti zapisom otpadnika. Od početka dvadesetih godina prošlog veka pa do završetka Drugog svetskog rata, lutao je Evropom i sasvim mu je lepo prošlo vreme. Sakrivao se, lažno predstavljao, špijunirao, zaradivao, spasavao, gladovao, ženio se pa ih potom ostavljao, pravio vanbračnu decu, falsifikovao, i u trideset trećoj godini zaključio da mu je život luksuzno sazdana ruševina. Ubijao? Nikad! Bio zatvaran? Nikad! Starost i neidentifikovana bolest nemilosrdno su ga otuđivale od jedine ideologije kojoj je zdušno pripadao, slobode. Bio je sam a nikada nije bio dovoljno hrabar ili dovoljno izopačen da ih poistoveti. To se može podvesti pod razlog smrti.

Rad na rukopisu, a ovaj će od svih dosadašnjih biti najobimniji, spontano je nametnuo vanredne mere obezbeđenja od spoljnog sveta. Razlog za takav korak je jednostavan. Povremeno, pogled na „umetnost u sebi“ i „sebe u umetnosti“ oblagalo je depresivno nezadovoljstvo zbog nepomirljivih suprotnosti interesa umetnika i nadasve zlobnih trgovaca umetničkim drhtajem. Pošto u bliskom okruženju nije bilo nikoga ko bi u adekvatnom dijalogu prihvatio moj stav da su vera u ljude, vera u sebe i vera u boga tri ciklična kruga jednog procesa razuma, procesa u koji vredi položiti misao i rad, učinio sam ono što je bilo neizbežno. Otišao sam u ilegalu stideći se sopstvene književničke etikete. Nisam na ruci nosio nikakvu traku ali sam u duši nosio progonstvo iz profanog, jeftinog, takozvanog života sa svim svojim rupama za oplodnju gluposti.

I eto me sada pred računarom, čiju ću otplatu da iskijavam još nekoliko meseci. Duboko sam zagazio u noć i još malo će pristići trenuci od kojih sve češće imam sve veću bojazan. Snovi su mi okrutni. Ili je bolje reći da su režiseri i akteri snova okrutni u nemilosti postavljenih scena. Uz poslednje otkucane redove, pripaljujem cigaretu i uzimam rezervnu pikslu. Onoj prvoj je otišao karburator. To je tako, to ti je taj samozadovoljni delirijum tremens pred odluku da je gotovo sa pisanjem za taj dan. Upališ cigaru, prigušeno svetlo osluškuje oporavljajuću tišinu a ti se pitaš: šta te je to uvalilo u prokletstvo bavljenja rečima, likovima, događajima?

Siguran sam da se moja regrutacija u umetnike desila kada sam imao četiri godine, u bolnici na ušivanju glave. Zbog sudara bicikla sa gvozdenim vratima kuće nikle u sja-ju Mletaka. Zbog bola koji se pamti. Svaki veliki bol koji se upamti donosi nešto veliko. Veliku sreću ili veliku nesreću, skoro da je sasvim svedeno, zbog malog broja razmalačenog, zamagljenog sećanja na bol. Samo jedan veliki bol tela služi kao dopuna imenu, prezimenu, datumu rođenja. Iz pamćenja velikog bola rađa se umetnik. Svi kasniji bolovi su minorni jer ih posledica najvećeg čini bolovima prolaznosti. I zaista, neprihvaćenost na početku, nerazumevanje, sukobi sa autoritetima i utemeljenim vrednostima, usponi, padovi, napadi, oštre negativne kritike, prezir, zavist, pretnje, prolazni su, a ostaje jedna činjenica i jedna tajna. Činjenica da je pokojnik bio umetnik i da je darivan srećom stvaranja i tajna o događaju, danu i času kada je upozoren da umetnost može doneti nesrazmerno veću duševnu bol od one koju je sazeo plaćom zbog telesne povrede.

Zvona sa Vavedenjskog Manastira dovoljno autoritativno dosežu do terase i mojih ušiju i na prijatan način razgone neku, kako mi se na momenat učinilo, neprirodnu tišinu. Zvona su istovremeno probudila i sećanja na san. San koji sam noćas sanjao tumačim kao i dobar deo dosadašnjih, kao uprizorenje kojeg ću se jednom setiti ustrašen, kada već na taj san potpuno zaboravim. Imao sam mnogo životnih situacija koje sam prethodno odsanjao i koje su se ukazivale u bolnoj jasnosti. Noćas sam sanjao gomilu reči i bolesničku postelju, sanjao sam i neku decu koja nisu moja. Gložila su se. Sanjao sam i neke svoje reči za koje smatram da bi mogle biti poslednje. U prvim budnim trenucima već uobičajeno se pitam kada bi moglo da nastupi oživotvorenje sna, a tek onda se uputim u posmatranje zapamćenog. Noćas sam sanjao Atilu „Biča božjeg”. Sanjao sam svoju konstrukciju njegove smrti. Svoju konstrukciju tajne u neotkrivenim grobovima. Imao je pedeset godina, onoliko, koliko ja, osećam, nikada neću imati. Imam visok pritisak. A mlad sam. Zločinac mi je došao u san da bi mi obelodanio većinu pogrešnih puteva na kojima hoda dobar broj nas ljudi neupućenih, krivo usmerenih i tragača za zakopanim i sumnjivo jasnim. Trebala mu je strasna ljubavna noć. Ildiko je odgovarala svakoj njegovoj želji. Nije joj smetalo što mu nije jedina žena. Bila mu je najdraža. Savet horde je razmišljao o nečemu što će već sutra biti zapovest.

„Da li bi me ubio kada te više ne bih privlačila. Kada bi moja lepota nestala?”

„Ti imaš obavezu da te ja takvu nikada ne vidim.”

„Zašto me najviše voliš od svih svojih žena?”

„Zato što stojiš u redu mojih najznačajnijih žrtava, uz moga brata.”

„Misliš li da je to dovoljno?”

„Nema Ildiko večne slave sa Atilom. Postoji samo večno sećanje na grozna dela, na bratoubistvo, na tebe.”

Njegov ropac u spolnom zanosu u mom snu. Jagnjeća koža za Ildikinu nagost, zlatni kovčeg za „Biča božjeg”, smrt grobara i tajna ravničarske magle ostali su i na prvoj jutarnjoj kafi.

2.

Kuva dobru kafu. Kafa je uvek dobro sredstvo za povratak pamćenju i sredstvo za podsećanje na stare i nove zapitanosti. Kafa nije piće. Ona je materijalna stvar. Potrošna roba u analizi prizemnih stvari. Radim i ja sve to, tračarenje, opljuvanje i koješta još, ali ja se uz kafu bavim i nekim filozofskim nedoumicama poput ove: ja i pisac! Šta ću ja sa piscem? Spojile su nas dve nemoguće stvari, zapravo dve misaone imenice. Ja se nikada ne vozim javnim gradskim prevozom a pešačim u kratkim relacijama. Od džipa do spavaće sobe. On ne vozi automobil, nema kola a i sumnjam da će ih ikada i imati. Gotovo da nikada nije ni seo za volan. I što je još crnje i gore on uživa u pešačenju i gužvanju po autobusima. Kaže da bez toga ne bi mogao da se bavi likovima.

Stopirala sam na pančevačkom mostu. Vozio je novu „bubu”. Ovaj baš, baš novi model. Ipak, videla sam u susretu sa njim prst sudbine. Nekoliko sati pre tog susreta, desilo mi se mnogo ružnih stvari. Ostala sam bez ijednog komada zlatnog nakita na sebi. Bila sam na splavu sa nekim društvom. U četiri ujutro bili smo cirnuti i naduvani i spremni za jedan autentičan grupnjak u prirodi. Krenuli smo sa splava zajedno i onda sam, ni sama ne znam zbog čega, posustala. Ovi moji su produžili, ne osvrćući se. Usred te opšte zamućenosti u glavi, taman kada je sveži vazduh dolazio kao otreznitelj i spasilac, ispred mene je banuo rmpalija sa fantomkom na glavi. Hladna cevka, ne pitaj me kog pištolja, klizila je od leve ka desnoj strani donje usne. Divljačkim trzajem je počupao sve što mi se nalazilo oko vrata. Prstenje sam skinula sama.

Bavljenje sopstvenim telom nije uopšte jednostavan posao. Iziskuje novac za kozmetiku, masaže, solarijume, teretane. Pa i za neki diskretni tattoo. Zadovoljstvo je izaći iz kuće žarom pobednice, koja je već tu na stepeniku između haustora i ulice potčinila i pokorila seksualne pretorijance beogradskog asfalta. Takvo zadovoljstvo može doneti samo moć brzog i nemilosrdnog osvajanja. Nije mi bio potreban stalan posao. Nije mi trebalo školovanje. Ne jurim karijeru, ja jurim večnu zapamćenost. Jedina stvar za kojom sam oduvek imala potrebu je pripijenost sa slasnim životnim produktima. Telo i mozak devojčice koja je sanjala da bude vaspitačica u obdaništu, preuzelo je telo žene koja hrlila u večnoj zapamćenosti, podašnoj jakim udarima muževnosti.

Ruka mu je na unutrašnjoj strani butina. Ne mogu da verujem šta mi se dešava. Odmah se predstavio kao pisac. Nikada me taj soj ljudi nije interesovao. Intelktualci uopšte nisu moja ciljna grupa. Ne mogu da verujem! Stabilan je. Ostvaruje svoje namere. Ne nailazi na otpor. To nije bio spoj na koji sam do tada bila navikla. Spoj novokomponovanog biznismena (kriminalca) i izazovne, mlade, pohotljive, grabežljive sponzoruše

(kučka, ponajpre ali nikad kurva, fuksa ili drolja). Žena je riba ako je droga, ako se baja navuče na tebe.

Vikendica njegovog ortaka je sasvim OK. Udaljena je od puta, na mirnom je i prilično pustom mestu. Sise ga izluđuju. Moje sise! Nije to kamen, to je, rođače, kamenolom. Da ga puknem njima u glavu dobio bi frakturu lobanje. Kakva je to beba, sisao bi do sudnjega dana da ga nisam uhvatila za jaja.

„Alo, nepodojeni, ima na meni još toga.”

Ne, baki, sa svima je definitivno isto. Od toliko srećno kresnutih žena sa kojekakvim Don Žuanima, Robertima Redfordima ili Rikijima Martinima, ja nisam mogla biti nijedna od njih samo zato što nisam rođena u njihovim vremenima, na njihovim mestima, ili zbog toga što su pojedini internacionalni majstori erotske fotografije u mojoj lepoti prepoznali prekomernu provokativnost. Pa šta ću ja kad bi me svako? To što moram da se krešem sa iskompleksiranim infantilnim punišama-prazilukovićima je ovovremeni simbol nesreće, a ne siromaštvo seksualnog duha ili otuđenje od moralnih skrupula. I povrh svega toga nađe se neki intelektualni drkopiš koji će jednu kučku optužiti za rušenje svih moralnih i etičkih vrednosti jednog društva. Ako su to zaista učinile samo kučke i kajli-rane baje, onda bdenje nad tim vrednostima mora da potraje bar jedan vek. Sa punišama-prazilukovićima mogu da uživaju ćurkice, koje jedan takav baja lako odvraća od pomisli na pogled usran bedom i dosran milosrdem. Beogradske kurve su uvek iste. Menjaju vremena, epohe, vladare, modu, ljubavnike, monete i kusure ali ostaju iste. One su najpostojaniji umirući i reinkarnirajući beogradski znamen.

Svoju prvu erotsku fotografiju sam uradila u prvom razredu srednje škole. Slikao me je moj prvi dečko. Bio je deset godina stariji i radio je kao fotograf u jednom nedeljnom časopisu. Poginuo je na ratištu. Samo sam njega stvarno volela. Sve ostalo, kasnije, bile su samo reference rutine iskorišćavanja. On me je naučio kako da se uživim u fantaziju stvaranja slike i modelima saživljavanja sa kamerom.

Dakle, dobrovoljno sam svoj život poslala na put propasti. Navukla sam se na njega. Sada mi ne preostaje ništa drugo nego da slušam kukumavke o nepravdi, a u taj kofer staje ama baš sve što može čoveka da učini sjebanim. Pisci su picajzle. Možeš na glavi da dubiš ali će ti oni nekom svojom umnom dubinom naći razlog za sopstveno proosećano nezadovoljstvo. A kada su oni ozlojeđeni onda svaki tuđi smeh, veselje i hir deluju kao pobuna ludaka. A privilegiju statusa kvalitetnih ludaka čuvaju za sebe. Jer svaki kvalitetan ludak u prozorima ostavlja cipele da bi dah genijalnosti zapahnuo i smrtnike. I svaki kvalitetan ludak piše knjige da bi na sahrani recenzenta knjiga služila kao dokaz očinstva. To sam čula od njega.

Jednog jutra dok smo se žestoko kresali, usred zveketanja u kome sam ja u dominantnom položaju u odnosu na njega vitlala kosmosom kao nedovoljno istrošenom krpom za skupljanje nepažnjom izlivenne vode, pitao me je muklim glasom:

„Zašto nas književnost ne voli? Andrić je govorio da ko voli književnost i ona će voleti njega. Zašto nas ne voli?”

„Zato što tanga gačice Jelene Karleuše koštaju sto dvadeset hiljada dinara. Na aukciji. Eto zašto vas ne voli... književnost. Uhhhh.”